

stundām, kamēr par turpmākām stundām prasītājam pienākas par 100% vairāk, nekā par kārtējo darba stundu; tādā kārtā apgabaltiesas spriedums šajā daļā atceļams lik. par darba laiku 17. p. pārkāpumu dēļ; 2) ka tāpat atceļams apgabaltiesas spriedums daļa, ar kuŗu atraidīta prasība par neizlietotās atpūtas atlīdzību, jo apgabaltiesa, pārkāpjot CPN 181., 196. (142., 129.) p., savu spriedumu šajā daļā ne ar ko nav motivējusi; 3) ka turpretim apgabaltiesai bija pietiekošs pamats piespriest prasītājam tikai par 1 virsstundas darbu nedēļā, nostrādāto pie programmas maiņas atbildētāju kinematogrāfā (kamēr prasītājs pretendē uz atlīdzību par 5 virsstundām); strādnieks var prasīt atlīdzību par virsstundām, ja par tām ir vienojies ar darba devēju vai vismaz tas strādājis ar darba devēju ziņu (Sen. CKD 25./165.); konkrētā gadījumā atbildētāji nav atzinuši un pats prasītājs savā kasācijas sūdzībā arī vaifrs neapgalvo, ka atbildētājiem būtu bijis zināms, ka prasītājs katras nedēļas pirmdienā strādājis 5 stundas pie programmas sagatavošanas; atbildētāji tikai atzinuši, ka prasītājs ar viņu ziņu vispār strādājis šo darbu, piemētot, ka viņi nevarot kontrolēt, cik ilgi strādnieki staigājot pēc jaunām filmām uz kantori; tādos apstākļos un ņemot vērā, ka pēc apgabaltiesas konstatējuma, ekspertīze apstiprinājusi atbildētāju apgalvojumu, ka programmas sagatavošanai vajadzīgs laiks ne ilgāks par vienu stundu, apgabaltiesa pareizi piespriedusi prasītājam atlīdzību tikai par vienu virsstundu nedēļā, jo ja prasītājs pie šā darba strādājis ilgāk, tad tas, izejot no ekspertu atzinuma, kuŗam apgabaltiesa pievienojusies, izskaidrojams tikai ar viņa neveiklību vai gausību, un tādēļ par šā darba atlīdzību no atbildētāju puses varētu būt runa tikai tad, ja būtu konstatēts, ka viņi, zinot, ka prasītājs tik ilgi strādā pie šī darba, tomēr apzināti atstājuši prasītājam šā darba izpildīšanu; 4) ka līdz ar apgabaltiesas sprieduma atceļšanu augšā pievestās daļās, atkrit arī apgabaltiesas pieņemtais aprēķins par tiesāšanās izdevumu sadalīšanu starp prāvniekiem, kādēļ, jau aiz šā iemesla nav pārbaudāmi Senātā kasācijas sūdzības iesniedzēja paskaidrojumi, kuŗos viņš pārmet apgabaltiesai

pie šo izdevumu sadalīšanas pielaiestos pārkāpumus, Senāts nolēmj; Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 3. jūlija spriedumu daļās: a) attiecībā uz svētdienās un svētku dienās no prasītāja pāri par pirmām divām stundām nostrādāto darbu un b) attiecībā uz prasības atraidīšanu zīmējoties uz atlīdzību par atpūtas neizlietošanu atcelt lik. par darba laiku 17. p., CPN 181., 196. (129., 142.) pantu pārkāpumu dēļ un lietu nodot apgabaltiesai izspriešanai no jauna šī daļā citu tiesnešu sastāvā; pārējās daļās Jāņa Kleimaņa pilnvarnieka zv. adv. Lībinsona kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) panta pamata atstāt bez ievēribas.

105. 1930. g. 26. septembri, Paula Gailiņa pilnv. zv. adv. P. Egliša lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Paula Gailiņa prasībā pret Rīgas tirgotāju savstarpīgo kredītbiedrību un Jāni Goldmani. (L. № 945.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Ņemot vērā: 1) ka apgabaltiesa atraidījusi prasību aiz tā iemesla: a) ka uz vekseļa atrodas prasītāja indosaments; b) ka nav pierādīts, ka vekselis izgājis no prasītāja rokām bez viņa gribas, kādēļ jāprezūmē, ka prasītājs nodevis vekseli ar savu žiro Goldmanim izlietošanai; c) ka nekrit svarā, kas faktiski pēc vekseļa saņemis naudu, un vai nauda vispār pret vekseli saņemta; 2) ka saskaņā ar veks. lik. 24. pantu, kuŗš attiecas uz to gadījumu, kad atbildētājs pēc vekseļa ceļ ierunas pret tādu vekselturētāju, ar kuŗu viņš neatrodas tiešās juridiskās attiecībās, atbildētājs varētu aizstāvēties pret tādu (trešu vekselturētāju tikai tad, ja viņš pierādītu: a) ierunas materiālo pamatu, un b) tagadējā vekselturētāja - prasītāja mala fides; turpretim runā stāvošā gadījumā Gailītim (kā atbildētājam pēc vekseļa) pat nebija vajadzības atsaukties uz vekselturētāja kredītbiedrības mala fides, jo, formēli Gailītis — saskaņā ar viņa vārda indosamentu, atradās kā indosants tiešās juridiskās (vekseļa) attiecībās ar vekselturētāju kā indosatoru (veks. lik. 33. p.); tādēļ gan Gailītis varētu atsaukties taisni uz šo 33. p. pierādot, ka viņš, pretēji tiesam aizrādījumam paša indosamenta tek-

stā, valūtu no vekselurētāja nav saņēmis; 3) ka tomēr no lietas apstākļiem apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītājs Gailītis taisni nav pierādījis savas ierunas (materiālo pamatu), t. i. ka pretēji aizrādījumam indosamenta tekstā, viņš valūtu no atbildētājas kredītbiedrības nav saņēmis; arī savā kasācijas sūdzībā Gailītis pat nav mēģinājis aizrādīt uz objektīviem pierādījumiem šai ziņā, bet lieta ir vienīgi viņa kaili apgalvojumi, kuŗu pretrunību uzsvērusi arī apgabaltiesa; tiesas slēdziens iz lietas apstākļiem par to, ka ierunas materiālais pamats nav pierādīts, attiecas uz lietas faktisko pusi, kuŗa kasācijas kārtībā nav pārbaudāma (Sen. 23/12); 4) ka veks. lik. 17. p. noteikumiem in fine ir vienīgi tā nozīme, ka vekseldevējs nevar būt par vekselkreditoru un celt prasību par sava paša viņa rokās atpakaļpārņakošo vekseli; uz šo noteikumu taisni nevar atsaukties indocents; ar to atkrit visi prasītāja paskaidrojumi kasācijas sūdzībā; 5) ka tādā kārtā apgabaltiesa savā spriedumā nav pārkāpusi prasītāja aprādītos likumus un iesniegtā kasācijas sūdzība kā nepamata atraidāma, Senāts nolēmj: Paula Gailīša pilnv. zv. adv. P. Eglīša kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

106. 1930. g. 27. februāri. Rīgas pilsētas pilnv. zv. adv. J. Kuzes lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu Rīgas pilsētas prasībā pret Ābrāmu un Simonu Knoppingiem, tirg. zem firmas „A. un S. Knopping“ un mīr. Iciga Levita mant: masu, summā Ls 1368,02. (L. № 972.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka pirmpirkšanas tiesības (priv. lik. 1327. p.) piemērojamas arī izsolē (CPN 1878. p.); 2) ka priv. lik. 1327. p. paredzētās pirmpirkšanas tiesības izlietojamas pēc atsavināšanas pieteikšanas obrokkungam (1327. p. 1. teik.); ja tāpēc 1327. p. 2. teik. paredz preklusīvu termiņu pirmpirkšanas tiesību izlietošanai 2 mēnešu laikā, tad šāds laiks, principā, pie brīvprātīgas atsavināšanas, skaitāms taisni no atsavināšanas pieteikšanas obrokkungam; pieteicot atsavināšanu, pieteicējam — saprotams — jāuzrāda obrokkungam pats atsavināšanas akts galīgā formā; 3) ka izsoles gadījumā pieteikšana par atsavināšanu atvietoājama ar izsoli kā tādu, pie kam 2 mēnešu laiks pirmpirkšanas izlietošanai skaitāms no izsoles dienas (sk. Bukovska koment. pie 1327. p. lit. „r“); ja nu izsole tika atzīta par nenotikušu, t. i. kad atsavināšana izsoles ceļā nav bijusi, kā tas bija runā stāvošā gadījumā, tad 2 mēnešu laiks (priv. lik. 1327. p. 2. teik.) arī nebūtu skaitāms no tās dienas, uz kādu izsole iepriekš tika nolikta, bet obrokkunga pirmpirkšanas tiesības un to izlietošana atkarātos no tā, vai vispār atsavināšana ir notikusi kādā citā ceļā, un proti, kad un ar kādu juridisku aktu; 4) ka, bez izsoles, par piespiedu atsavināšanas aktu uzskatāms arī CPN 1880. p. paredzētā nekustamas mantas pāreja kredītoram, kas patur nekustamo mantu sev tai summā, ar kuŗu izsole bija iesākusies; arī pēdējā gadījumā imobila pāreja uz paturējušo kreditoru var dibināties tikai uz tiesas lēmumu (CPN 1173., 1882. p.); bet, pretēji izsoles dienai, tā diena, kuŗā notiktu paturētā imobila pāreja uz paturējušo kreditoru (proti tiesas lēmums par paturēšanas tiesību atzīšanu attiecīgam kredītoram), nav publiski izsludinājama; tāpēc obrokkungam nav iespējams pirmpirkšanas tiesības izlietot noteiktā laikā, skaitot no kāda objektīvi ar sludinājumu — noteicama termiņa, bet gan viņam jānogaida, kad imobilu paturējušais kreditors pieteiks obrokkungam par notikušo imobilu pāreju, uzrādot obrokkungam attiecīgo tiesas lēmumu ar uzrakstu par tā spēkā nākšanu, tāpēc šai CPN 1880. p. paredzētā gadījumā, priv. lik. 1327. p. 2. teik. būtu piemērojams tai nozīmē, ka tai paredzētais 2 mēnešu termiņš skaitāms nevis no tiesas lēmuma par imobila apstiprināšanu kredītoram uz CPN 1880. p. pamata, bet gan no šādas pārejas, kā atsavināšanas akta, pieteikšanas; 5) ka, kā nenoliedz Tiesu palāta, prasītāja bija atbildētājiem Knoppingiem, sakarā ar pēdējo 1926. g. 5. jūnija paziņojumu, par savām pirmpirkšanas tiesībām pieteikusi caur notāru 1926. g. 17. jūlijā; 6) ka Tiesu palāta, uzsverot, ka prasītāja esot laiku nokavējusi pirmpirkšanas tiesību izlietošanai 2 mēnešu laikā, tomēr nemaz nav noskaidrojuši galveno, proti, no kādas sevišķi

dienas Tiesu palāta skaita šo 2 mēnešu laiku, tādēļ vien nupat pievestais Tiesu palātas apcerējums zaudē savu nozīmi kā sprieduma motīvs; 7) ka tā tad atkrit visa Tiesu palātas argumentācija, kurā Tiesu palāta iziet no tā, it ka prasītāja nokavējusi termiņu savu pirmpirkšanas tiesību izlietošanai; 8) ka tāpat tiesu palātai nebija pamata atzīt, ka prasītāja esot klusu ciešot atteikusies no savām pirmpirkšanas tiesībām, Tiesu palāta šādu atteikšanos ierauga pilsētas valdes nodokļu nodaļas 1920. g. 16. novembra raksta apgabaltiesai; šis raksts nav adresēts Knoppingiem, bet apgabaltiesai, un proti, sakarā ar to, ka Knoppingi esot ieguvuši piršanas tiesības uz rumā stāvošo imobilu; tomēr tai laikā nemaz vēl nebija noticis pat apgabaltiesas lēmums par imobila apstiprināšanu Knoppingiem uz CPN 1880. p. pamata, otrkārt Nodokļu valdei nemaz nebija nedz nolūka, nedz pat tiesības izteikties par Rīgas pilsētas pirmpirkšanas tiesībām, par kurām nav ne vārda minētā rakstā; atteikšanās no tiesībām nav prezumējama; ka arī paši Knoppingi nav pievesto rakstu sapratuši kā Rīgas pilsētas atteikšanos no pirmpirkšanas tiesībām, skaidri redzams no augšā minētā Knoppinga 1926. g. 17. jūnija paziņojuma Rīgas pilsētai par notikušo imobila iegūšanu; Tiesu palāta nav šo pēdējo dokumentu - paziņojumu apspriedusi sakarā ar viņas minēto 1920. g. 16. novembra rakstu; 9) ka tagadējā prasība taisni bija vērsama pret Iciga Levīta mantošanas masu, jo Icigs Levīts — juridiski — bijis imobila pārdevējs (Sen. CKD 24/452; 29/1043; Kr. Sen. CKD 94/81) un uz viņa vārda imobils vēl skaitās zemes grāmatās; otrkārt prasība pareizi vēsta arī pret Knoppingiem kā imobila ieguvējiem, kuri paši bija par to paziņojuši prasītājai, bet kuri tomēr bija prasītājas tiesības apstrīdējuši; apstāklim, ka piršanas - pārdošanas līguma projektā arī Knoppingi ir apzīmēti kā pārdevēji, uz ko gan pati Tiesu palāta nemaz neaizrāda it kā uz prasības neapmierināšanas iemeslu, nav izšķirošas nozīmes tāpēc, ka prasītājas pirmpirkšanas tiesības uz visu imobilu ir nedalāms objekts, kādēļ abu atbildētāju saistības ir solidāras un negrozītas ar to, ka viens vai otrs no viņiem atkristu kā līgumā aprādi-

tais objekta pārdevējs; 10) ka aiz tiem pašiem iemesliem nav no svara, vai piršanas nauda tiktu iemaksāta tiesas depoziņā uz abu atbildētāju vārda kopā jeb uz viena no tiem atsevišķi; Tiesu palāta neaizrāda, ka būtu domāts iemaksāto naudu it kā sadalīt starp abiem atbildētājiem divās ideālās daļās; ja Tiesu palāta šai ziņā aizrāda, ka Iciga Levīta mantošanas masai nekas nepienākoties, tad Tiesu palātai jo mazāk tiesību pārņemt prasītājai, ka tā nepareizi esot prasību vērsusi pret Knoppingiem; 11) aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu palāta pārkāpusi CPN 711 p., un, neielaižoties pārējo prasītājas pievesto kasācijas iemeslu pārbaudīšanā, Senāts nolēmj; Tiesu palātas 1929. g. 13. marta spriedumu CPN 711. p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

107. 1930. g. 24. septembrī. Jēkaba Zusera lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu un prasītāja Nosona Šulkina pilnvarnieka zv. adv. pal. G. Brēma paskaidrojums un pretkasācija Nosona Šulkina prasībā pret Jēkabu Zuseru. (L. № 973.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa, pievienodamās miertiesneša motīviem, kvalificējusi konkrēto prasību kā īpašuma tiesību prasību pēc priv. lik. 897. p., kam piekritis arī pats prasītājs, paskaidrodams, ka dotā gadījumā vispāri iet runa tikai par vindikāciju, un ka viņš prasot no atbildētāja kā pircēja nozagtā pulksteņa izdošanu jeb tā vērtību neizdošanas gadījumā; 2) ka īpašuma tiesības prasības apmierināšanai apgabaltiesai bija jākonstatē ne tikai prasītāja īpašuma tiesības uz pulksteni, bet arī tas, ka prasības iesniegšanas laikā pulkstenis atradies atbildētāja valdīšanā vai turēšanā (priv. lik. 899. p.) un pēdējais to nelikumīgi ieturējis un liedzies atdot; nekonstatējot šo pēdējo apstākli, tiesa nevarētu apmierināt rei vindicatio prasību (L. Sen. 60/20); 3) ka apgabaltiesa gan konstatējusi, ka atbildētājs ieguvis prasītāja pulksteni, bet nav noteikti nodibinājusi, ka prasības iesniegšanas laikā pulkstenis bijis pie atbildētāja; pretēji prasītāja pret-

kasācijas sūdzībā pievestām domām, pēdējais apstākļi nav prezumējams, bet tas, kā vindikācijas prasības nepieciešams priekšnoteikums, bija jāpierāda taisni prasītājam, sevišķi ja atbildētājs abās instancēs atkārtoti ir paskaidrojis, ka pulkstenis pie viņa neatrodas; 4) ka mirtiesnesis ar spēkā gājušu spriedumu (attiecībā pret Levinu) jau ir piespriedis prasītājam par labu tā paša pulksteņa vērtību Ls 160; slēpējs vispār neatbild solidāri ar zagli; bez tam atbildētājs Zusers tika attaisnots; pretēji pretkasācijas sūdzībā pievestām domām, prasītājs tikai tad varētu celt jaunu prasību pret atbildētāju Zuseru, ja viņš varētu pierādīt, ka lieta no jauna kļuvusi atbildētāja Zusera rokās; bet arī tas būtu pielaižams tikai tad, ja prasītājs pierādītu, ka viņš atteicies no summas, kuŗu tiesa viņam piespriedusi no Levina; prasītājs to varētu pierādīt, iesniedzot atpakaļ izpildu rakstu (Kr. Sen. apv. sap. spried. 1900. g. № 9; CKD 01/95; 02/22; 08/85; apv. sap. spried. 06/26, 31; 10/34); nenodibinot minētos apstākļus, bet apmierinot prasību, tiesa pielaidusi lietas apstākļu noskaidrošanas nepilnību taisni jautājumā par prasības pamatu; ar to pašu atkrit pretkasācijas apspriešana, kuŗa iesniegta attiecībā uz prasības atraidīto daļu apmēra ziņā; 5) ka tādā kārtā apgabaltiesa, pielaižot savā spriedumā lietas apstākļu noskaidrošanas nepilnību, ir pārkāpusi CPN 181 (129.) p., kādēļ tās spriedums nav uzturams spēkā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 24. janvāra spriedumu CPN 181. (129.) p. pākāpuma dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

108. 1930. g. 26. septembrī. Hajas-Feigas Hirsbergs pilnvarnieka zv. adv. V. Dāva lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Hajas-Feigas Hirsberg prasībā pret Hackeli Libermani dēļ īres un izlikšanas Ls 780,— un atbildētājas mir. Hackeļa Libermana mantojuma masas pilnvarnieka zv. adv. K. Dzelziša paskaidrojums. (L. № 981.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konradi.

Nemot vērā: 1) ka likuma par telpu īri 40. pants attiecas — kā to Senāta CKD jau

paskaidrojis savā 1930. g. spried. № 1286 Švēdes lietā — arī uz to gadījumu, ja dzīvokļa īrnieks izīrējis tālāk vairākas nemēbelētas istabas; tādā kārtā apgabaltiesa, atzīstot, ka atbildētājam bijusi tiesība ņemt no apakšīrnieka Liča vairāk par 40. pantā aprādīto normu uz tā pamata, ka viņš Licim izīrējis divas istabas, un aiz šī iemesla atraidot prasību par atbildētāja izlikšanu, pārkāpusi lik. par telpu īri 40. pantu; 2) ka apgabaltiesa, nostājoties eventueli uz pretēja viedokļa, t. i. eventueli atzīstot, ka lik. par telpu īri 40. p. atbildētājam būtu piemērojams atradusi prasību par atraidāmu arī aiz tā iemesla, ka, saskaņā ar liecinieku Liča, Veimera un Garfinkļa liecībām atbildētāja apakšīrniekam Licim istabas tikušas izīrētas ar apkopšanu, virtuves un telefona lietošanu, proti ar ērtībām, par kuŗām maksa noteicama pēc brīvas vienošanās; 3) ka Senāta CKD augšā minētā spriedumā (1930. g. № 1286) arī jau paskaidrojis, ka lik. par telpu īri 40. pants piemērojams arī tad, ja īrnieks dzīvokļa daļu izīrējis tālāk līdz ar dzīvokļa ērtībām un piederumiem; tādēļ, pretēji apgabaltiesas domām, tas apstākļi, ka atbildētāja apakšīrniekam bijusi tiesība lietot arī virtuvi, neizslēdz lik. par telpu īri 40. panta piemērošanu; 4) ka atzīstot, ka atbildētāja apakšīrniekam bijusi tiesība lietot arī atbildētāja telefonu, apgabaltiesa nemaz nav apspriedusi tos no liecinieka Liča apliecinātos apstākļus, ka, starp viņu un atbildētāju līgums par to, ka atbildētājam Licis jāsauc pie telefona, neesot bijis, bet ka atbildētājs tikai no laipnas gribas saucis Lici pie telefona un ka bez tam Lici par katru telefona sarunu maksājis atbildētājam; šiem apstākļiem var būt nozīme pie apspriežamā jautājuma izšķiršanas, kādēļ apgabaltiesa, neapsverot tos, pielaidusi sprieduma motīvu nepilnību, ar to pārkāpjot CPN 181., 196. (129., 142.) p.; 5) ka apgabaltiesa, atzīstot par pierādītu ar augšā minēto liecinieku liecībām, ka Licim istabas tikušas izīrētas ar apkopšanu, sagrozījis šo liecību saturu, jo neviens no minētiem lieciniekiem šo apstākli nav apliecinājis; tā tad apgabaltiesa arī šai ziņā pārkāpusi nupat pievestos likuma pantus; 6) ka aprādīto likumu pārkāpumu dēļ apgabaltiesa

sas spriedums atceltams, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 10. jūlija spriedumu lik. par telpu iri 40. panta, CPN 181., 196. (129., 142.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāva

109. 1930. g. 11. decembrī. Krista Šteinberga pilnvarnieka zv. adv. H. Rūša lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu Krista Šteinberga prasībā pret Zemkopības ministriju. (L. № 996.)

Sēdī vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Senāts atrod: Tiesu palāta nepareizi iziet no tā, ka 1924. g. 25. septembra likums (lik. krāj. № 150) esot „ekspropriējis” mežsargu māju īpašnieka tiesības uz mežu, kas aug uz piegriezumiem, t. i. ka minētam mežsargu māju īpašniekam esot agrāk piederējis uz piegriezumiem augošais mežs un ka šis pēdējais esot ar pievesto likumu pārgājis valstij. Istenībā, pievestais 1924. gada 25. septembra likums satur sevī ne tikai tiesas normas, bet viņam ir arī zināma deklarātīva nozīme, jo tas noteic, ka meži, kuri piegriezti mežsargu mājām pēc 1869. g. 10. marta, t. i. tikai regulējot mežsargu mājas, ir un paliek valsts īpašums (tā tad nepāriet mežsargu māju ieguvēja īpašumā bez atlīdzības). Reizē ar to minētais likums autentiski arī interpretē 1869. g. 10. marta likumu tai nozīmē, ka tas mežs gan pāriet mežsargu māju ieguvējam bez atlīdzības, kurš pie viņām piederēja jau 1869. g. 10. martā, kamēr meži, kas aug uz piegriezumiem, ir valsts mežs un tāpēc uz māju ieguvēju bez atlīdzības taisni nepāriet. Tā tad valsts īpašuma tiesības uz mežu, kas aug uz piegriezumiem, pastāv kā lietiskas tiesības jau tieši uz likuma pamata (priv. lik. 3004. panta 2. piez.), bet nevis uz „ekspropriācijas” pamata (sk. Senāta spried. 27./169.). Tieša pretrunā ar viņas uzrādīto hipotēzi par 1924. g. 25. septembra likuma it kā paredzētu „ekspropriāciju”, Tiesu palāta pieved, ka minētais likums nešķirotot samaksātos vai nesamaksātos mežus. Ja būtu pareiza Tiesu palātas uzstādītā konstrukcija „ekspropriācijas” ziņā, tad no šī viedokļa nekad nebūtu pielaižama hipotēze, it kā minētais likums vispār atzītu iespēju,

kā uz piegriezumiem augošais mežs varētu mežsargu mājas ieguvējam pāriet bez atlīdzības. Ja nu — principā — minētais likums bez šaubām atlīdzību neparedz, tad ar to jau pilnīgi atkrit aprādītā Tiesu palātas hipotēze par „ekspropriāciju”. Neatkarīgi no tā, minētais likums tomēr izņēmuma veidā pielaiž iespēju, ka „ieguvēji” būtu jau (pirms šī likuma izdošanas) labprātīgi vienojušies ar valdību par mežu izmantošanu, saprotams pret zināmu atlīdzību (lik. 7. p.) uz šādiem gadījumiem (7. p.) minētais likums (1.—6. p.) taisni nav attiecināms. Prasītājs šai ziņā apgalvojis, ka viņš esot valstij par labu iemaksājis jau 1921. g. zināmu summu naudas, kā atlīdzību par runā stāvošo mežu, samērā ar jau agrāk izdarīto meža novērtējumu. Tiesu palātai tāpēc bija jāapspriež nupat aprādītais atlīdzības iemaksas akts un tā nozīme sakarā ar minētā likuma 7. p. noteikumiem Aiz pievestiem iemesliem atrodot, ka Tiesu palāta pielaidusi motīvu nepilnību, nepareizību un pretrunību, un ar to pārkāpusi CPN 339., 711. p., kādēļ viņas spriedums atceltams, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. g. 3. jūlija spriedumu CPN 339., 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

110. 1930. g. 28. oktobrī. Jana Barbana pilnvarnieka zv. adv. A. Lazdiņa lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas lēmumu viņa sūdzībā. (L. № 1016.)

Sēdī vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa atraidījusi blakus sūdzību vienīgi uz tā pamata, ka pirkšanas-pārdošanas līgumā un tā notāriālā apliecinājumā nav atzīmēts mirušās Annas Barban. dzim. Sudar tēva vārds un tāpēc viņas personības identitāte ar runā stāvošā imobila ideālās daļas īpašnieci nesot atzīstama par pierādītu; 2) ka saskaņā ar Notār. nolik. 72. p. burtisko tekstu, pašā akta, apliecinājumā un parakstos būtu jāuzrāda netikvien kontrahentu uzvārds, bet arī viņu tēvu vārds un domicils; 3) ka tomēr 72. p. nekādu vispārēju sankciju sevī nesatur; tā tad, bez tām esenciālām katra akta sastāvdaļām, kurās pieprasa privātlīkums (3036. p.), proti kontrahentu parak-

85

stu un kontrahenta apzīmējumu ar viņa uzvārdu un vārdu, pārējie kontrahentu personību apzīmējumi nav prasāmi dēļ akta spēka; 4) ka 72. panta vienīgais mērķis, kā redzams no viņa pēdējiem vārdiem, ir tikai novērst šaubas par kontrahenta identitāti (sk. Kr. Sen. CKD spried. 78./118.); un tikai tik tālu 72. pantā paredzētie dati par kontrahenta personību būtu uzskatāmi par nepieciešamiem akta piederumiem; ja notāriālā apliecinājumā kontrahentu apzīmē ar viņa uzvārdu un vārdu, kā arī ar viņa pavalstniecību (piederību pie valsts) un viņa domicilu ar atsauksmi uz viņa pasi, tad parasti ar to kontrahenta personība pietiekoši noteikta; saprotams, ieinteresēta persona varētu tiesas ceļā apstrīdēt un atspēkot kontrahenta identitāti, pierādot viltojumu; bet viltojumu nodibināt varētu arī tad, ja, bez nupat minētiem datiem, būtu atzīmēts pat arī viņa tēva vārds; 5) ka saskaņā ar 1919. g. 5. decembra lik. (lik. krāj. № 154) Krievijas likumi spēkā Latvijā tikai tik tālu, cik tie nerunā pretīm Latvijas valsts iekārtai; 6) ka pēc Notār. nolik. 67. p., arī notāram būtu jāapzīmē sevi netikvien ar uzvārdu un vārdu, bet tēva vārdu; faktiski notāri to nedara un arī tagadējā lietā nedz zemes grām. nod. priekšnieks, nedz apgabaltiesa neaizrāda uz šai ziņā notāra Osten-Sakena it kā pieļauto nepareizību; tāpat nekur un nekad Latvijā tagad netiek izpildīts CPN 257. p. 2. punkta paredzētais noteikums par prasītāja tēva vārda apzīmēšanu, neskatoties uz katēgorisku šī panta noteikumu; 7) ka tādā kārtā apgabaltiesa, atstājot bez ievēribas notāra Osten-Sakena sūdzību, pārkāpusi Notār. nolik. 72. p., CPN 181., 196. (129., 142.) p., kādēļ viņas spriedums aiz šī iemesla atcelams, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 19. decembra lēmumu Notār. nolik. 72. p., CPN 181., 196. (129., 142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

111. 1930. g. 26. novembrī. Marijas Guleke, Annas-Margaretas Roth, Elinores Kuegler, Gerdas Eckert un Lonas Guleke pilnv. zv. adv. pal. Rūdolfa Kueglera lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas lēmumu viņu sūdzībā attiecībā

uz ipašumu tiesību neapstiprināšanu zemes grāmatās. (L. № 1017.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka sakarā ar sūdzētāja par Cēsu zem. grām. nod. priekšnieku lēmumu iesniegto sūdzību pacelts jautājums par sūdzībā minēto imobilu mirušā ipašnieka, nelaika Karla Aizsilnieka, testamenta rīkojumu iztulkošanu, un proti par to, kādas tiesības un kādas robežas un uz kādām mantām tikušas novēlētas sūdzētājam ar runā stāvošo testamentu; 2) ka šādi jautājumi nav izšķirāmi blakussūdzības kārtībā par zemes grām. nod. priekšnieka lēmumu, bet gan tikai prasības ceļā (CPN 1. p.), jo nav panākta vienošanās starp visām lietā ieinteresētām personām; 3) ka tāpēc kasācijas sūdzība atstājama bez ievēribas, Senāts nolēmj: Marijas Guleke, Annas-Margaretas Roth, Elinores Kuegler, Gerdas Eckert un Lonas Guleke pilnv. zv. adv. pal. Kueglera kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

112. 1930. g. 26. novembrī. Zalmaņa Bernšteina piln. zv. adv. A. Sūna lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Zameļa Perkona prasībā pret Zalmani Bernšteinu un prasītāja Zameļa Perkona pilnvarnieka zv. adv. J. Sūnas paskaidrojums. (L. № 1044.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka atbildētājs miertiesneša 1928. g. 16. novembra sēdē mutiski pilnvarojis zv. adv. pal. Rapoportu lietas vešanai „abās instancēs”; 2) ka apgabaltiesa atstājusi atbildētāja pilnvarnieka iesniegto apelācijas sūdzību bez caurskatīšanas uz tā pamata, ka zv. adv. pal. Rapoportis gan esot pilnvarots lietas vešanai abās instancēs, bet ka pilnvarā neesot tieši norādīts, ka viņam būtu dota tiesība iesniegt apelācijas sūdzību; 3) ka, pretēji apgabaltiesas domām, CPN 60. (48.) p. noteikums par to, ka pilnvarnieka tiesībai, iesniegt apelācijas sūdzību, jābūt pilnvarā tieši norādītai, nav jāsaprot burtiski it kā tai nozīmē, ka pilnvaras tekstā (vai nu tā būtu izdota rakstiskā dokumentā vai mutiski, ierakstījumā tiesas protokolā) būtu

jābūt tieši frazei „Iesniegt apelācijas sūdzību”, jo minēto tiesību var izteikt arī citiem vārdiem, ja vien pilnvardevēja griba dot pilnvarniekam minēto tiesību būtu skaidra (Kr. Senāta spried. 77./301. Ivanova lietā); 4) ka, pilnvarojot advokātu lietas vešanai „abās instancēs”, pilnvardevēis skaidri izteic savu gribu lietu, vajadzības gadījumā, pārvest otrā instancē, t. i. iesniegt arī apelācijas sūdzību (Kr. Senāta spried. 1877. g. № 301 Ivanovu u. c. lietā un tur pievestie Senāta spriedumi); 5) ka tāpēc apgabaltiesai nebija likumīga pamata atbildētāja pilnvarnieka iesniegto apelācijas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas it kā uz tā pamata, ka pilnvarnieks neesot uz to pilnvarots; 6) ka tādā kārtā apgabaltiesas spriedums CPN 60., 181., 196. (48., 129., 142.) p. pārkāpumu dēļ atceļams, Senāts nolēma: Rīgas apgabaltiesas 1929. gada 23. augusta spriedumu CPN 60., 181., 196. (48., 129., 142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspiešanai no jauna citā sastāvā.

113. 1930. g. 27. februāri. Rūjienas krāj-
aizdevu sabiedrības pilnvarnieka zv. adv.
V. Minkeviča lūgums atcelt Tiesu palātas
spriedumu Finanču ministrijas prasība pret
A./S. „Latvijas tranzīts” un Rūjienas krāj-
aizdevu s-bu. (L. № 1049.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Senāts atrod: Atbildētāja savas ierunas pret Finanču ministrijas prasību pamato uz to, a) ka garantiju apņemšanās neieiet statūtās atļautās operācijās; b) ka garantijas rakstu, pretēji statūtu 61. §. parakstījuši tikai divi valdes locekļi; c) ka garantijas raksta izsniegšanu nav atbildētājas pilnsapulce apstiprinājusi (ratihabejusi).

Šādu savu ierunu pierādīšanai atbildētāja atsaukusies: a) uz savu statūtu 19.—41. §§, kur esot uzskaitītas viņai atļautās operācijas, bet kuņos nav aizrādījumu uz garantijas uzņemšanu; b) uz Finanču ministrijas Kredītdepartamenta revidentu 1926. g. 27./28. septembrī izdarīto atbildētājas darbības revīziju, sakarā ar Finanču ministrijas Kredītdepartamenta 1926. g. 23. oktobra rakstu № 317. (11. punkta) aizrādījis atbildētājai (Tiesu palātas akts 6. lpp.), ka:

„valde vienā gadījumā izsniegusi arī garantijas; šādas operācijas sabiedrības statūtos nav paredzētas un ja to izvešana vispār būtu vēlama, tad vispārējai sapulcei iesniedzams attiecīgs statūtu papildinājuma projekts, kas likumā paredzētā kārtā reģistrējams apgabaltiesā; c) uz atbildētājas pilnsapulces 1927. g. 29. aprīļa protokolu № 9. (apgabaltiesas akts 24. lpp.); „Nolasīts 1926. gada pārskats”. Pēc pārskata nolasīšanas iztirzā sabiedrības padomes protokolus pa pantiem un uzceltiem no sabiedrības padomes iebildumiem; paskaidrojumus dod valdes loceklis Ed. Klucis kgs. Garākas debātes izceļas pie izdotām garantijām. Nolasīto 1926. g. pārskatu pilnā sapulce vienbalsīgi pieņem. Attiecībā uz no valdes izsniegtām garantijām pēc garākām debatēm izvirzās divi priekšlikumi: 1) atzīt valdes rīcību garantiju izsniegšanā par nesaskaņošu ar pilnas sapulces un padomes lēmumiem un atbildību par summu virs garantiju saņēmēju noguldījuma uzlikt sabiedrības valdes locekļiem, kuri parakstījuši garantijas rakstu, un 2) valdes priekšlikums, ka valdes locekļu darījums garantiju lietā atzīstams par pareizu. Aizklāti balsojot, pie 101 nodotām balsīm par pirmo priekšlikumu nodotas 62 balsis, ar ko tas skajās pieņemts. Pret šo priekšlikumu nodotas 38 balsis un viena balss atturējusies.

Apgabaltiesa prasību apmierinājusi; Tiesu palāta apgabaltiesas spriedumu apstiprinājusi. Atbildētājas kasācijas sūdzība pelna ieverību.

Pēc Tiesu palātas domām, atbildētājas statūti principā nenoliedzot viņai nodarboties ar garantiju izsniegšanu. Pie šāda sava slēdziena, Tiesu palāta (nenorādot noteiktu statūtu pantus un neinterpretējot statūtus pēc loģiskas vai sistematiskas iztulkošanas noteikumiem) nākusi uz tā pamata, ka Finanču ministrijas Kredītdepartaments (Tirdzniecības un banku nodaļa) augšā minētā rakstā norādījis atbildētājai, ka pēc statūtiem pēdējai nav tiesības izsniegt garantijas un ka šādu operāciju izvešanai nepieciešami papildināt statūtus. Šāds Tiesu palātas izteiktais slēdziens netiekvien neizriet no Tiesu palātas aprādītā raksta teksta, bet taisni ar šo pēdējo tiek tieši apgāzts. Pielaižot atzīmēto loģisko pertrunu

savā slēdzienā, Tiesu palāta pārkāpusi CPN 711. p.

Par nepareizu atzīstama arī Tiesu palātas izteiktā tālākā doma, ka nevarot prasīt no personas, kas stājas sakaros ar kādu krājaizdevu sabiedrību, lai tā katrreiz pārbaudītu to, kas pēc statūtiem ir atļauts un kas nav. Taisni otrādi, visur, modernā tirdzniecības satiksmē atzīst informācijas pienākumu par savu kontrahentu, informācijas neizpildīšana uzskatāma par nepiedodamu nolaidību: Vigilantibus sunt scripta iura, (sk. Cvigmana spried. krāj. I, 154; Kriev. Senāta 4. dep. 1901. g. 25. okt. lēmumu ar № 1794. Jegorova lietā; Dobrovoļska spried. krāj. 2. izd. 2. sēj. № 19. Loebers, Tirdzn. tiesību pārskats 14. § IV; 30. § II; arī Vācu CL 254. §).

Tiesu palāta, pretēji CPN 339., 711. p., nav apspriedusi pēc būtības atbildētājas pievesto ierunu par to, ka runā stāvošais garantijas raksts — kā saistības raksts — parakstīts — pretēji statūtu 61. § — tikai no diviem valdes locekļiem. Šai ziņā Tiesu palāta aprobežojusies ar vienkāršu aizrādījumu, ka nesvarīgs esot tas apstāklis, kā (t. i. kādas personas) vārdā garantija būtu tikusi izsniegta. Bet sakarā ar atbildētājas, arī viņas apelācijas sūdzībā celtām ierunām pret apgabaltiesas izteikto uzskatu, it kā atbildētājas pilnsapulce esot garantijas izsniegšanai piekritusi (to apstiprinot ratihabācijas ceļā), Tiesu palātai taisni bija jāapspriež kā statūtu 61. § nozīkumu saturs un nozīme, tā arī apgabaltiesas 1928. g. 16. marta sēdē iesniegtais pilnsapulces protokols №9. un sevišķi tai ievietotais augšā aprādītais viņas lēmums, kurā garantijas parakstītāju rīcība, izsniedzot garantiju, tika atzīta par nesaskanošu ar pilnsapulces un padomes lēmumiem, un atbildība par garantijas izsniegšanu tika uzlikta to parakstījušajiem diviem valdes locekļiem. Šādam dokumentam tā tad bija izšķiroša nozīme jautājumā par garantijas raksta spēku attiecībā pret atbildētāju. Apejot nupat atzīmēto galveno jautājumu un sevišķi neapsprīžot minēto protokolu kā lietā iesniegtu dokumentu, Tiesu palāta pārkāpusi CPN 339., 456., 711. p.

Tiesu palātas aizrādījums, ka prasītājam neesot tiesības uz garantijas raksta pamata celt prasību tieši pret tās parakstītājiem,

88

unā pretim priv. lik. 3113. p., pēc kuŗa, ja vietnieks (runā stāvošā gadījumā atbildētājas valdes loceklis) pārkāpis viņam piešķirto varu (piem. ar atbildētājas statūtu 61. §), tad pretkontrahents var vērst savu prasījumu tikai pret viņu vienu pašu, ja vien atvietojamais (piem. tagadējā atbildētāja) nav vēlāk ligumu apstiprinājis (kādu pēdējo apstākli Tiesu palāta nav konstatējusi un, nesagrozot protokola lēmumu, arī nevarēja konstatēt).

Pēc tam Tiesu palāta izteicas, ka ja garantijas parakstītāji pārkāpuši statūtu robežas un caur to nodarijuši atbildētājam zaudējumus, tad tikai atbildētāja varot celt prasību pret saviem valdes locekļiem, bet prasītājam ar tiem neesot darīšana. Te nu Tiesu palāta samaisa pilnvarojumu (uz statūtu pamata) ar mandatu (instrukciju). Ja kāds, blakus atklātai pilnvarai (piem., uz statūtu pamata), būtu dabūjis vēl kādu slepenu instrukciju un pārkāpi tikai šo pēdējo, tad gan viņa darbība būtu saistoša pilnvardevējam (priv. lik. 4402. p.). Bet ja — kā tas bija noticis runā stāvošā gadījumā — kāds pārkāpi viņam doto pilnvarojumu (piem., ar statūtiem) kā vietnieks, tad, kā augšā teikts viņa, kā pilnvarnieka un vietnieka, ar trešo personu slēgtais darījums absolūti nesaista atvietojamu (priv. lik. 3113., 4401. p.). Ar minētiem nepareiziem apcerējumiem Tiesu palāta tā tad pārkāpusi netīkvienu CPN 711. p., bet arī priv. lik. 3113., 4401., 4402. p. Aiz aprādītiem iemesliem atrodot, ka Tiesu palāta pārkāpusi priv. lik. 3113., 4401., 4402. p., CPN 339., 456., 711. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, neizlaizoties pārējo atbildētājas kasācijas sūdzībā pievesto kasācijas iemeslu apspriešana, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. gada 29. maija spriedumu priv. lik. 3113., 4401., 4402. p., CPN 339., 456., 711. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

114. 1930. g. 28. oktobrī. Jūles L u t e r s lūgums atcelt Jelgavas apgabaltiesas spriedumu Jāņa Dravnieka prasībā pret Jūli Luters. (L. № 1096.)

Sēdi vada priekšsēdētājs sēnators K. Ozoliņš; referē sēnators O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa, apstiprinot miertiesneša spriedumu, apmierinājusi prasību aiz tā iemesla: a) ka no partu līguma izrietošie prasītāja pienākumi par zemes gabala nodošanu atbildētājas īpašumā ar formēlu koroborāciju ir izpildīti, bet atbildētājas pienākums samaksāt pirkumcenas atlikumu Ls 620,— palicis neizpildīts; b) ka atbildētāja nevarēja aizturēt pirkumcenas atlikumu uz tā pamata, ka prasītājs kādu laiku lietojis līguma objekta daļu un ar to nodarījis atbildētājai zaudējumus, jo par tādiem viņai bija jāceļ prasība; 2) ka nodibinot, ka prasītāja līgumiskie pienākumi ir izpildīti, tiesa varēja nākt pie slēdziena, ka atbildētājai jāsedz pirkumcenas atlikums atsaucoties savā kasācijas sūdzībā uz exceptio non adimpli contractus (priv. lik. 3213. p.), atbildētāja šādu atspēkojumu prasībai nav pievedusi pie lietas izspriešanas pēc būtības; īstenībā atbildētāja prasības atspēkošanai ir izgājusi vienīgi iz pretprasījuma par zaudējumiem, un tiesa arī ir paskaidrojusi, kāpēc viņas zaudējumi nedod pamata ieturēt pirkumcenas atlikumu; atbildētāja vispār sajauc priv. lik. 3213. p. paredzēto norādījumu (exceptio dilatoria) ar pretprasību; pirmais satur norādījumu uz tādu apstākli, kas pagaidām paralizē prasītāja tiesību prasīt līguma izpildīšanu, bet pretprasība ierunas veidā uzstāda vienīgi pretprasījumu, kuŗš izšķirams paralēli ar pamatprasībā uzstādīto pretenziju; nodibinot, ka atbildētāja savā iebildumā pret prasību ir izgājusi no pretprasījuma par zaudējumiem, tiesai nebija pienākuma šādu iebildumu apsvērt kā iebildumu par līguma neizpildīšanu no paša prasītāja puses priv. lik. 3213. p. nozīmē; ar to atkrit atbildētājas aizrādījums kasācijas sūdzībā, it kā apgabaltiesa būtu rikojusies pretēji priv. lik. 3213. p. un ar to pārkāpusi CPN 181. p.; 3) ka tādā kārtā apgabaltiesa savā spriedumā nav pielaidusi likuma pārkāpumus un iesniegtā kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senāts nolēma: atbildētājas Jūles Lutera kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

115. 1930. g. 11. decembrī. Zamueļa un Izraēla Kānu pilnvarnieka zv. adv. V.

Kosteņiča un atbildētājas Dzelzceļu virsvaldes pārstāvja, juriskonsulta pal. T. Braņņa lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Zamueļa Kāna un Izraēla Kāna kā pilnas s-bas „Br. Kān“ pilnu biedru prasībā pret Latvijas Dzelzceļu virsvaldi Z. un I. Kānu, tirg. zem s-bas „Br. Kān“ vārda pilnvarnieka zv. ad. V. Kosteņiča paskaidrojums. (L. № 1113.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka pēc Alfabētiskās nomenklatūras un klasifikācijas (III izd., 1925. g.) 14. § 2. pk., ar nosaukumu „malka“ jāsaprot: dažādu koku sugu, izņemot Latvijā brīvā dabā neaugošu, dažāda resnuma saskaldīti (saplēsti, sašķelti) blūķi, kluči un stimbani, ne garāki par 2,5 m (58. lpp.); 2) ka apgabaltiesa konstatē, ka tikusi pārvadāta „malka priedes skaldīta“, un ka no preču zīmēm esot redzams, ka kŗava, kuŗa preču zīmēs apzīmēta kā „malka priedes skaldīta“, bijusi gaŗumā līdz 2,85 m; 3) ka šādi apgabaltiesas konstatējumi attiecas uz lietas faktisko pusi un nav tāpēc pārbaudāmi kasācijas kārtībā; 4) ka apgabaltiesai, nodibinot, ka no vienas puses par „malku“ skaitās tikai tādi koki, kuŗi nav gaŗāki par 2,5 m, un ka no otras puses runā stāvošā gadījumā tikuši pārvadāti koki gaŗāki par šādu normu, proti, koki līdz 2,85 m gaŗumā, pie kam šāds koku gaŗums tieši atzīmēts pašas preču zīmēs, bija pietiekošs pamats atzīt, ka runā stāvošie koki nav uzskatāmi par „malku“ Alfabētiskās nomenklatūras nozīmē, un ka tāpēc arī nav piemērojams tarifa šēmas 1. num., un tā tad prasību šai daļā atraidīt; 5) ka, pretēji prasītāju domām, nebija nekādas vajadzības, vēl sevišķi ar protokolu konstatēt, ka pārvadātie koki nav bijuši „malka“, jo visi attiecīgie dati, uz kuŗiem apgabaltiesa savu aprādīto slēdzienu, jau pietiekoši skaidri no pašām preču zīmēm; 6) ka ņemot vērā Alfabētiskā nomenklatūrā doto katēgorisko „malkas“ definējumu, atkrit pilnīgi koku saimnieciskā nozīme, no kuŗas tagad nepareizi iziet prasītāji (sk. arī Senāta spried. 28/293); 7) ka tādā kārtā apgabaltiesa nav prasītāju pievestos likumus pārkāpusi, kādēļ viņu iesniegtā kasācijas sūdzība kā nepamatota atstājama bez ievēribas; ka turpretim atbildētājas ka-

sācijas sūdzība saskaņā ar iesniegto lūgumu atstājama bez caurskatīšanas. Senāts nolēma: Zamueļa un Izraela Kānu pilnvārnieka zv. adv. Kosteņiča kasācijas sūdzību uz CPN 283 (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas; Dzelzceļu virsvaldes pārstāvja, juriskonsulta T. Bramaņa kasācijas sūdzību uz CPN 6. (4.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

116. 1930. g. 30. oktobrī. Kristapa Vagāra lūgums atcelt Jelgavas apgabaltiesas spriedumu Franča Stolca prasībā pret Kristapu Vagāru. (L. № 1121.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka saskaņā ar priv. lik. 4075. p. 4. punktu pienākums maksāt nomas naudu atkrit un jau samaksātie maksājumi jādod atpakaļ — viens un otrs pilnīgi vai daļai — kad, nomājot zemi, nomnieks caur ārkārtīgiem notikumiem, kā plūdiem, krusu, salnu, vētru, ugunsgrēku, izpostījumu kara laikā u. t. t., pilnīgi vai vismaz ievērojamā mērā zaudējis augļus; 2) ka pretēji apgabaltiesas domām, ar ārkārtīgiem notikumiem priv. lik. 4075. p. 4. punkta nozīmē, kuŗi, kā tas redzams no šā likuma panta, tai nav uzskaitīti izsmeloši, saprotams arī ar lietu izsauktais pārmērīgs slapjums, ja tas pilnīgi vai ievērojama mērā iznīcinājis zemes nomnieka ražu; viens no priv. lik. 4075. p. 4. punkta avotiem (L. 15. § 2 D. locati, XIX, 2) pie tādiem ārkārtīgiem notikumiem pieskaita, piem., arī pārmērīgu sausumu, kas iznīcinājis ražu, un nav nekāda pamata pretējo laika stāvokli, t. i. pārmērīgo slapjumu, neuzskatīt par ārkārtīgu notikumu 4075. p. 4. punkta nozīmē; 3) ka apgabaltiesa konkrētā gadījumā nepareizi piemērojusi arī priv. lik. 4076. p. 3. punktu, atzīstot, ka nomas līgums partu starpā noslēgts 1927. gadā uz 6 gadiem, kāds apstāklis dodot apelātoram iespēju pārējos 4 gados caur bagātīgu ražu atgūt 1928./29. g. zaudēto; šajā pantā paredzētā kompensācija acīmredzot piemērojama tikai tad, ja viena gada neraža tiek bagātīgi segta ar iepriekšējo gadu pārpalikumu; nākotnē iespējama varbūtēja bagāta raža turpretim nevar paralizēt priv. lik. 4075. p. 4. pk. paredzētās

nomnieka tiesības, jo nevienam nav ziņāms, vai tāda bagāta raža nākotnē vispār iestāsies; ja vēlāk izrādītos, ka turpmākie gadi bagātīgi seguši nomnieka iepriekšējos gados ciestos zaudējumus, tad iznomātajam gan būtu tiesība atprasīt no nomnieka viņam atlaisto nomas naudu; 4) ka apgabaltiesa gan nākusi pie slēdziena, ka neesot pierādīts, ka prasītājam no pārmērīga slapjuma būtu vispār cēlušies apgalvotie zaudējumi; šai ziņā apgabaltiesa atzinusi, ka liecinieku, to starpa liecinieka Kāpa, liecības nerunājot atbildētājam par labu; tomēr apgabaltiesa, aizrādot, ka Kāps izsakoties tikai attiecībā uz vasarāju ražas daudzumu, kādēļ ziemājs varējis būt ļoti labi audzis, nav ievērojusi un nav apspriedusi Kāpa liecības daļu, kuŗā viņš izsakās: „viss (t. i. uz atbildētāja nomātās zemes) tur bija noslīcis un es nezīnu, kā Vagārs tur maižīda”; neapspriežot šo liecību, kuŗai var būt nozīme jautājumā par to, vai atbildētājs ievērojama mērā zaudējis ražu (netikai vasarāju), apgabaltiesa pielaidusi motīvu nepilnību, ar to pārkāpjot CPN 196., 181. (142., 129.) p.; 5) ka nupat minēto likumu, kā arī priv. lik. 4075. p. 4. pk., 4076. p. 3. pk. pārkāpumu dēļ apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā Senāts nolēma: Jelgavas apgabaltiesas 1929. g. 24. septembra spriedumu priv. lik. 4075. p. 4. pk., 4076. p. CPN 181., 196. (129., 142.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspiešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

117. 1930. g. 29. aprīlī. Eduarda un Mārča Vitolu lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas lēmumu viņu, Vitolu, blakus sūdzībā. (L. № 1180.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa, atstājot bez ievēribas sūdzētāju blakus sūdzību par zemes grāmatu nodaļas priekšnieka lēmumu, tomēr nav piedevusi nekādus motīvus, bet aprobežojusies ar frāzi, ka atrod lēmumu „par pareizu kā pēc būtības, tā arī pievesto motīvu ziņā”, neskatoties uz to, ka sūdzētāji savā blakus sūdzībā izteikuši savus patstāvīgus apcerējumus, ku-

rus atspēkot bija apgabaltiesas tiešs pienākums; tomēr šāda apgabaltiesas pieļauta nepareizība, izgatavojot lēmumu galīgā veidā, patī par sevi nevar novest pie viņas lēmuma atcelšanas, jo sūdzētāji to nepieved kā lēmuma atcelšanas (kasācijas) iemeslu; 2) ka no vienas puses runā stāvošā zemes gabala atsavināšana-iegūšana, no vērtības pieauguma nodokļa viedokļa, būtu iespējama tikai tad, ja zemes gabals būtu lauksaimnieciski izmantojama hipotēkāriskā vienība līdz 27 ha, ārpus pilsetu robežas (1928. g. 6. jūnija lik. par nek. mant. atsavin. 1. p. 15. pk.; Lik. kr. 129); 3) ka tomēr pēc agr. ref. lik. 3. daļas 48. p. (Lkr. 1922. g. 92) lauku zemes ipašuma turpmākā sadalīšana zem 10 ha pielaižama tikai ar valdības (proti Zemkopības ministrijas) atļauju un pie tam tikai tad, ja sadalītos gabalus izlieto taisni ne lauksaimniecības, bet citām vajadzībām (1923. g. 27. marta noteik. par agr. ref. lik. 3. d. izveš. dzīvē 4. p.; Lkr. 42); 4) ka Zemkopības ministrija (sk. 1929. g. 24. jūlija apliecību № 2615, apgabaltiesas akts 11. lpp.) atļāvusi atdalīt pārdodamo zemes gabalu taisni tikai amatnieka (tā tad ne lauku) saimniecības nodibināšanai un tā tad pircējam taisni nav atļauts zemes gabalu iegūt un izmantot lauku saimniecības nodibināšanai; 5) ka, tāpēc no vienas puses, no minētā nodokļa taisni tikai krit svarā, vai atdalāmais zemes gabals būtu izlietots vai izlietojams lauksaimnieciski, jo no vērtības pieauguma nodokļa atsvabināti taisni lauksaimnieciski izlietojami zemes gabali ne vairāk kā līdz 27 ha; 6) ka tomēr, no otras puses, no runā stāvošā zemes gabala atdalīšanas iespējas viedokļa krit svarā, taisni otrādi, vienīgi tas, ka atdalāmais zemes gabals zem 10 ha taisni nebūtu izlietojams lauksaimnieciski; 7) ka tā tad, ja sūdzētāji ir panākuši atdalīšanas atļauju saskaņā ar agr. ref. lik. 3. d. 48. p., tad viņiem tomēr katrā ziņā jārēķinājas ar pienākumu maksāt vērtības pieauguma nodokli; 8) ka jautājumā par minētā nodokļa nemīšanu, gan nemaz nav izšķirošs tas, vai lauksaimnieciski izmantojams zemes gabals līdz 27 ha būtu mazāks vai lielāks par 10 ha, bet, pretēji sūdzētāju domām, iz-

spriežamā lietā ļautājus tomēr grozās ap to, ka vispār nav pielaidzams atdalīt lauksaimnieciski izlietotu vai izmantojamu zemes gabalu zem 10 ha, jo šāda zemes gabala atdalīšana atļaujama vienīgi citām, t. i. ne lauksaimniecības, vajadzībām; 9) ka tādā kārtā apgabaltiesa, gala slēdziena ziņā, nav prasītāju kasācijas sūdzībā pievestos likumus pārķūpusi, kādēļ kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senāts nolēmj: Eduarda un Mārča Vitolu kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

118. 1930. g. 28. novembri. Sofijas Bojarski - Šleifers pilnvarnieka zv. adv. K. Dzelziša lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Marijas Nesterovs, Ludmilas Galkin, Helēnes Karrs un Veras Savelovs prasībā pret Sofiju Bojarsku-Šleifers. (L. № 1191.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka, pretēji kasācijas sūdzības iesniedzējas aizradījumam, lik. par telpu īri 32. pantā paredzētais atgādinājums var tikt uzskatīts par likumīgi izdarītu arī tad, ja trešā persona, kuŗa izirētāja vārdā izdarījusi atgādinājumu resp. parakstījusi lik. par telpu īri 32. p. 1. piez. paredzēto ierakstīto karti, nav paziņojuma izdarīšanas momentā uzrādījusi attiecīgu, no izirētāja izdoto pilnvaru; no svara ir vienīgi tas, vai minētā persona tanī laikā faktiski bija pilnvarota izdarīt atgādinājumu par īres naudas samaksu; 2) ka konkrētā lietā apgabaltiesa atzinusi, ka Galkinam, kas parakstījis atbildētājas izsniegto ierakstīto karti prasītāju vārdā, attiecīga pilnvara no pēdējiem ir bijusi un ka tādā kārtā atgādinājums uzskatāms par pareizi izdarītu; šis apgabaltiesas slēdziens attiecas uz lietas iztirzāšanu pēc būtības un tādēļ nav pārbaudāms kasācijas kārtībā (Kr. Sen. CKD 1882. g. № 18, 36, 1894. g. № 70 u. c.); ar to atkrit visi kasācijas sūdzības iesniedzējas pret šo apgabaltiesas slēdzienu vērstie paskaidrojumi viņas kasācijas sūdzībā; 3) ka tādēļ atbildētājas kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senāts nolēmj: Sofijas Bojarski - Šleifers pilnvarnieka zv. adv. Dzelziša kasācijas sū-

dzību uz CPN 283. (186.) panta pamata atstāt bez ievēribas.

119. 1930. g. 27. novembrī, Ābrāma Jankela d. Gavartina pilnvarnieka priv. adv. V. Laveniekova lūgums atcelt Latgales apgabaltiesas spriedumu Rīgas Archidiecēzes kūrijas prasībā pret Ābrāmu Jankela d. Gavartinu. (L. № 1192.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka Katolu baznīcas mantības nesēja ir nevis vietējā draudze (kuŗa vispār nav atzistama par korporāciju ar juridiskas personas tiesībām), bet vienīgi Katolu baznīca kā tāda vai vietējā draudzes baznīca (Senāta apv. sap. spried. krāj. 24/10. Senāta CKD spried. 30/677, 680); 2) ka arī runā stāvošais nomas līgums (l. p.) tieši pieder, ka zemes gabals pieder „Viļānu R. K. draudzes baznīcai”; ar to atkrit atbildētāja paskaidrojumi viņa kasācijas sūdzības 1. punktā; 3) ka apgabaltiesa, nodibinot, ka nomas līgums nav ticis apstiprināts krepostkārtībā, pareizi nav atzinusi to par „apbūves līgumu” lik. par apbūves tiesībām (kr. lik. krāj. 1912. g. 1147. num.) nozīmē, jo pēc šī likuma 26. p. minētie līgumi jāslēdz tikai krepostkārtībā un pie tam ne mazāk kā uz 36 gadiem, kurpretim runā stāvošais līgums, kā nenoliedz atbildētājs, noslēgts tikai uz 12 gadiem; 4) ka atbildētāja pievestais kr. CL 1693., 1706. p. nekad nav attiecināmi uz tagadējo lietu; 1928. g. 22. marta likuma par pilsētu zemēm (Lkr. 52) 9. p., runājot par „apbūvei iznomātām zemēm”, varēja domāt tikai par tai laikā jau spēkā esošo likumu par apbūves tiesībām, cik tālu lieta grozās ap zemi, kuŗa vispār padota šim pēdējam likumam, kā tagadējā lietā; 5) ka tāpēc vien atkrit atbildētāja paskaidrojumi viņa kasācijas sūdzībā, kuŗā viņš it kā pielaiž varbūtību, ka viņš varot viņa pretendēto tiesību (pieprasīt nomas objektu sev ipašumā pēc pilsētu zemju likuma 9. p.) pamatot arī uz pievestiem kr. CL 1693., 1706. p.; 6) ka tāpat pilsētu zemju likums nav šai lietā piemērojams jau tāpēc vien, ka tas iznācis jau pēc tagadējās prasības celšanas dienas; uz vispārējā pamata, prasības pamatotība apspriežama pēc tiem apstākļiem, kuŗi bija prasības celšanas lai-

ka (Senāta spried. 27/172; 28/217); 7) ka ar tagadējo prasību prasītājs prasa nomas ipašuma atcelšanu uz tā pamata, ka atbildētājs nav izpildījis līguma noteikumus, pie kam viņas pavēste par prasības lietas nolikšanu uz sēdi tikusi iesniegta jau 1927. g. 25. novembrī, t. i. sen pirms 1928. g. likuma iznākšanas; 8) ka tā tad atbildētājam nav tiesības, uz likuma pamata, kas iznācis tikai pēc prasības celšanas, ar kuŗu prasītāja pieprasa atbildētāja nomas līguma atcelšanu, tomēr vēl izlietot tādas notniņu tiesības, kuŗas atzīst notniņiekam tikai pēc prasības celšanas iznākšais likums; šim likumam nav procesuālas nozīmes un tas tāpēc arī nav piemērojams jau uzsāktā pret notniņu prasības lietā, kāda prasība pamatojas pie tam uz apstākļiem (nomas līguma pārkāpumiem), kuŗi notikuši pirms jaunā likuma iznākšanas, kādam likumam nav piešķirts atpakaļejošs spēks; tāpēc apgabaltiesai bija pietiekošs pamats pilsētu zemju likumu neatzīt par piemērojamu tagadējā lietā; 9) ka aiz tiem pašiem iemesliem apgabaltiesa varēja atstāt bez sevišķas apspriešanas atbildētāja iesniegtos dokumentus, ar kuŗiem tas domājis pierādīt, ka viņš esot izpildījis pilsētu zemju likuma paredzētās formalitātes; ar to atkrit, beidzot, arī atbildētāja paskaidrojumi viņa kasācijas sūdzības 3. punktā; 10) ka tādā kartā apgabaltiesa nav atbildētāja noraidītos likumus pārkāpusi, kādēļ viņa kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senāts nolēmj; Ābrāma Jankela d. Gavartina pilnvarn. priv. adv. Laveniekova kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) p. pamata atstāt bez ievēribas.

120. 1930. g. 28. februārī. Hermaņa Fogelmaņa pilnvarnieka zv. adv. p. E. Vilēņika lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas lēmumu Jāņa un Voldemāra Lukasu un Alfrēda Trijetca prasībā pret Augustu Cielēnu un Augusta Cielēna paskaidrojums. (L. № 1195.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka Senāts jau paskaidrojis (CKD 26/327), ka saskaņā ar CPN 179. (128°.) pantu trešā persona var iestāties lietā vienkopus ar prasītāju vai atbil-

bet ne pēc valsts centrālās iestādes atrašanās vietas; 8) ka tādā kārtā Tiesu palāta, atstājot atbildētājas noraidījumu bez ievēribas, pārkāpusi CPN 711., 1288. p., kādēļ viņas lēmums aiz šī iemesla atcelams, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. g. 10. oktobra lēmumu, CPN 711., 1288. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

122. 1930. g. 27. februārī. Rīgas apgabaltiesas VII iec. tiesu izpildītāja Leonarda Jakstīga pilnv. zv. adv. G. Rubinšteina lūgums atcelt Tiesu palātas lēmumu Valsts saimniecības departamenta sūdzības lietā. (L. № 1216.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Ņemot vērā: 1) ka, pretēji sūdzētāja domām, tiesu izpildītājs, par kuŗa ricību parts iesniedza blakus sūdzību CPN 962. p. paredzētā kārtībā, nemaz nav uzskatāms par „pretējo pusi”; tāpēc vispirms viņam nav piemērojams CPN 786. p.; faktiski, nedz Finanču ministrijas valsts saimniecības departamenta pirmajai sūdzībai apgabaltiesai, nedz viņas otrai blakus sūdzībai Tiesu palātai, netika pielikti noraksti tiesu izpildītājam un tādus noraksts pareizi nebija pieprasījušas nedz apgabaltiesa, nedz Tiesu palāta; 2) ka aiz tiem pašiem iemesliem tiesu izpildītājs nebija arī izsaukams uz Tiesu palātas sēdi; tāpat, kā tas netika izsaukts uz apgabaltiesas sēdi; tiesas izpildītāja pievestie CPN 370., 763., 790. p. nemaz neattaisno viņa aizstāvēto uzskatu; tāpat Kr. Sen. spriedums 93/69 nemaz neattiecas uz runā stāvošo jautājumu; ar to atkrīt sūdzētāja paskaidrojumi viņa kasācijas sūdzības pirmā daļā; 3) ka, tomēr, pretēji Tiesu palātas domām, CPN 1008. p., runājot par „rakstisku līgumu”, kuŗā jau tika novērtēti (aprakstītie) priekšmeti, paredz tikai tādu līgumu, kuŗš pats kā tāds netika aprakstīts, t. i. kuŗš pats nesastāda piedzišanas objektu un tāpēc pats nepieder pie aprakstītiem priekšmetiem, bet atrodas pilnīgi ārpus aprakstīto priekšmetu rindas; 1008. p. paredz līgumu, kuŗu agrāk aiz kādiem iemesliem bija noslēguši savā starpā paši parti; bez tā, 1008. p. arī nemaz nenosaka, ka — eksistējot minētam

līgumam — tai minētie priekšmeti nebūtu vispār ievietojami arestējamo priekšmetu sarakstā vai kā sarakstos nebūtu vispār jāapzīmē nekāda viņa vērtība, bet gan 1008. p. nosaka, ka nav jāizdara jauna novērtēšana, t. i. ar citiem vārdiem, pēc 1008. p. tai minētie priekšmeti ir sarakstos jāapzīmē ar to summu, ar kādu tie tika novērtēti pašā līgumā; jau tadēļ vien, Tiesu palāta, nenodibinot, ka runā stāvošā gadījumā pastāvētu 1008. panta paredzētais līgums un ka tai aprādītie dokumenti būtu tikuši aprakstīti mazākā par viņu nominālo vērtību summā, nebija likumīga pamata piemērot 1008. p.; 4) ka pēc 1001. p. izteiktā principa, cenu aprakstītiem priekšmetiem noteic kreditors, bet ja tas neierodas, tad parādnieks; 5) ka tāpēc konkrētā gadījumā tiesas izpildītājs gan varēja novērtēt minētās obligācijas un vekselus, un proti, citiem aizrādījumiem no kreditora vai no parādnieka puses trūkstot, sarakstā apzīmēt minēto prasības dokumentu nominālo vērtību; 6) ka tiesas izpildītāju atbildības pagaidu takses (tiesu iek. lik. 237. p. 1. piel.) 2. p. „b” punkts attiecas tikai uz to gadījumu, kad „aprakstīšana izdarīta bez novērtēšanas un aprakstītās mantas cenā nav noskaidrota”; konkrētā gadījumā — turpretim — novērtēšanu izdarījis pats tiesas izpildītājs, atzīmējot sarakstā minēto dokumentu nominālo vērtību; 7) ka ja kreditors, Finanču ministrijas Valsts saimniecības departaments, atrastu minēto dokumentu novērtēšanu kā tādu par nepareizu, tad no viņa būtu vispirms atkarājies, pašam noteikt minēto dokumentu isto vērtību un strīdus gadījumā izsaukt ekspertus, kuŗiem būtu zināma šo dokumentu juridiskā, tirdznieciskā- saimnieciskā un reālkreditsaimnieciskā nozīme; otrkārt, kreditoram būtu bijis iespējams tiesas izpildītāja ricību, novērtējot tādus un noteļot minētiem dokumentiem zināmu vērtību, pārsūdzēt CPN 962., 963. p. paredzētā kārtībā un laikā, proti, 2 nedēļu laikā skaitot no dokumentu aprakstīšanas; no lietas nav redzams, ka kreditors būtu pārsūdzējis taisni nupat aprādīto tiesas izpildītāja ricību; neizlietojot viņam ar likumu piešķirtās tiesības kreditoram pašam jācieš nelabvēlīgās sekas; vigilantibus sunt soripta jura; 8) ka tāpēc minētam kredi-

toram nav tiesības tagad apstrīdēt tiesas izpildītāja saskaņā ar taksas 2. p. „a” punktu aprēķināto atlīdzību; 9) ka tādā kārtā Tiesu palāta, nepareizi piemērojot CPN 1008. p. un neievērojot pie tam 1001. p., un uz šī pamata neatzīstot tiesas izpildītājam tiesību uz atlīdzību pēc taksas 2. p. „a” punkta, pārkāpusi CPN 711., 1001., 1008. p. un tiesu iek. lik. 237. p. 1. pielik. 2. p. „b” pk., kādēļ viņas lēmums aiz šī iemesla atceļams, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. g. 2. maija lēmumu Tiesu iek. lik. 237. p. pielik. 2. p. „b” punkta, CPN 711., 1001., 1008. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

123. 1930. g. 27. februārī. Latvijas hipotēku bankas pilnvarnieka, zv. adv. V. Zamueļa lūgums atcelt Tiesu palātas lēmumu attiecībā uz A/S „Plywood” piederošā nekustamā īpašuma, zem krep. № 1851, pārdošanas publiskā vairāksolē, apstiprināšanu, un Vispārējās apdrošināšanas sabiedrības nelaimes gadījumos pilnvarnieka Kārļa Zemola paskaidrojums. (L. № 1228.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Senāts atrod: Liepājas apgabaltiesa ar savu 1927. g. 3. novembra lēmumu no A/S „Plywood” nekustamās mantas izsoles ienākušo summu Ls 80.853,43 sadalījusi starp nodokļu un hipotēkāriskiem prasījumiem.

Tā pati apgabaltiesa ar savu 1928. g. 12. janvāra lēmumu (kas stājies viņas iepriekšējā 1927. g. 12. oktobra lēmuma vietā no A/S Plywood kustamās mantas izsoles ienākušo summu Ls 42.576,05, atvelkot Ls 158 + Ls 414,36, t. i. Ls 41.688,69 piešķirusi Latvijas bankai.

Aprādītos divus Liepājas apgabaltiesas 1927. g. 3. novembra un 1928. g. 12. janvāra lēmumus pārsūdzējuši starp citu kreditori, kuņiem pienākusēs darba alga, aizrādot, ka viņu prasījumiem piešķirama priekšrocība.

Tiesu palāta ar 1928. g. 19. jūlija lēmumu nolēmusi pārsūdzētos 2 apgabaltiesas lēmumus atcelt uz tā pamata, ka sadalot kā no kustamas, tā arī no nekustamas mantu

izsoles ienākušās summas, strādnieku un darbinieku algas prasījumiem pēc CPN 1215. p. (1925. g. 28. maija likuma redakcijā), 1927. g. 1. jūnija likuma 95. p. 2. d. (Lkr. 91) un CPN 1890. p. 4. pk., esot piešķirama priekšrocība pret visiem pārējiem privātiem, valsts un Latvijas bankas prasījumiem.

Sakarā ar nupat pievesto Tiesu palātas 1928. g. 19. jūnija lēmumu, Liepājas apgabaltiesa ar savu 1929. g. 18. marta lēmumu sadalot no nekustamas mantas izsoles ienākušo summu Ls 80.853,43, kā arī ar savu 1929. g. 8. aprīļa lēmumu sadalot no kustamās mantas izsoles ienākušo summu Ls 42.576,05, piešķirusi priekšrocību darba algu prasījumiem.

Latvijas hipotēku banka pārsūdzējusi Tiesu palātai abus apgabaltiesas 1929. g. 18. marta un 8. aprīļa lēmumus, uz tā pamata, ka priekšroka darba algu prasījumiem piešķirama tikai tad, ja tie esot ticuši pieteikti pirms izsoles; Tiesu palāta ar savu 1929. g. 18. jūlija lēmumu blakus sūdzību atstājusi bez ievēribas uz tā pamata, ka: a) jautājums par runā stāvošo darba algu prasījumu priekšrocību esot ticis galīgi izšķirts un prejudicēts ar Tiesu palātas 1928. g. 19. jūlija lēmumu, kas kā nepārsūdzēts esot stājies likumīgā spēkā; b) ka CPN 1871. p. esot jāiztulko sakarā ar „Noteikumiem par darba algas priekšrocībām”, kuņ nesaturot ierobežojumus darba algas kreditoriem.

Latvijas hipotēku bankas kasācijas sūdzība pelna ievēribu.

Tiesu palātas 1928. g. 19. jūlija lēmumam nav izšķirošas nozīmes šai lietā. Gan — pretēji Latvijas hipotēku bankas domām — Tiesu palāta nebija piespiesta piesūtīt viņai lēmuma norakstu, jo CPN 1292. p. attiecas tikai uz spriedumiem (Kriev. Senāta CKD 01./27.). Tomēr Tiesu palāta savā 1929. g. 18. jūlija lēmumā nav nodibinājusi, ka viņas 1928. g. 19. jūlija lēmums būtu ticis pasludināts Latvijas hipotēku bankai, vai ka Latvijas hipotēku banka būtu tikusi izsaukta uz Tiesu palātas 1928. g. 19. jūlija sēdi. Tādēļ Tiesu palāta nevarēja uzskatīt šo lēmumu par spēkā gājušu attiecībā pret Latvijas hipotēku banku (CPN 891., 785. p.) Neatkarīgi no tā, pievestā Tiesu palātas 1928. g. 19. jūlija lē-

numā tika izšķirts tikai vispārējais jautājums par to, ka darba algas prasījumiem pieder priekšrocība pret pārējiem prasījumiem, par kādu priekšrocību vispār nav strīdu. Bet minētā 1928. g. 19. jūlija lēmumā nemaz netika pacelts vienīgi izšķirošais šai lietā jautājums par to, vai darba algas prasījumiem piešķiramā priekšrocība atkārtotos no viņu pieteikšanas pirms izsoles jeb nē. Šai jautājumā jāiziet no tā, ka CPN 1890. p. 4. punkts tika vispirms pārgrozīts ar 1925. g. 28. maija likuma 2. nodal. (lik. krāj. 110. num.) tai ziņā, ka aizrādījums uz izsoles dienu tika atvietots ar aizrādījumu uz prasības celšanas dienu; pēc tā, ar 1928. g. 15. maija likuma 1. nodal. (lik. krāj. 90. num.) 1890. p. ievads tika papildināts ar aizrādījumu, ka no ienākušās summas ar apgabaltiesas lēmumu nekavējoties netikvien sedzami piedzišanas izdevumi, bet arī apmierināmi prasījumi par neizmaksātu darba algu pēdējo 3 mēnešu apmērā. Saskaņā ar šo, 1890. p. 4. punkts tika izteikts tā: „Prasījumi par neizmaksātu darba algu ne vairāk, kā par pēdējo gadu līdz prasības celšanas dienai, ieskaitot šajā laikā panta ievadā norādītos trīs mēnešus“. Beidzot, ar to pašu likumu 1890. pantā tika ieviests atsevišķs 4¹. punkts ar tādu saturu: „tie nokavētie maksājumi par vienu gadu, kuri izdarāmi pamatojoties uz likumu par algotu darbinieku apdrošināšanu nelaiemes un arodu slimību gadījumos (lik. kr. 1927. g. 91) un uz Noteikumiem par strādnieku un citu algotu darbinieku nodrošināšanu slimības gadījumos (1922. g. izd.)“; tā tad šai 4. punktā tika ievietoti tie noteikumi, kuri agrāk iegājuši 4. punkta pēdējā pusē.

Tā tad, 1925. g. un 1928. g. likumi nekādus pārgrozījumus attiecībā uz minēto prasījumu pieteikšanas kārtību nebija ienesuši CPN 1890. pantā, bet bija tikai apmierināmi pirms pārējiem, 1890. panta turpmākos punktos paredzētiem prasījumiem. Tāpēc arī turpmāk jāpaliek spēkā pamatnoteikumam, ka izsole sākas vai nu no novērtēšanas summas, vai no to prasījumu kopsummas, kuri ir apmierināmi pirms visiem uz nekustamo mantu vērstiem prasījumiem (взыскания) atkarībā no tā, kāda no šādām summām ir augstāka. Lai nu noskaidrotu summu, no

kurās izsolei būtu jāiesākas, tad nepieciešami vajadzīgs, ka jau izsoles aktā (торговый лист) tiktu skaidri apzīmēti visi tie prasījumi, kurus paredz 1871. p. (Latvijas hipotēku bankas statūtu 19. p.; lik. krāj. 1924. g. 128. num.; CPN 1147. p. 7. punkts, 1869., 1870. p.; paskaidrojumi 1889. g. 9. jūl. noveles 134. p.; Hasmaņa un Nolkēna 2. izd. 117.—119. lapp.).

Tādā kārtā, ņemot vērā, ka Tiesu palāta, nenodibinot, ka darba algas prasījumi būtu tikusi pieteikti pirms izsoles un ka, sakarā ar to, šo prasījumu kopsumma būtu tikusi ieslēgta tai summā, ar kuru izsole bija iesākusies un tai bija jāiesākas, pārkāpusi CPN 339., 711., 1871., 1890. p. un ka tāpēc viņas spriedums aiz šī iemesla atceljams, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. g. 18. jūlija lēmumu CPN 339., 711., 1871. 1890. p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

124. 1930. g. 28. janvāri. Bases Donskojs pilnvarnieka zv. adv. pal. A. Neuhauza sūdzība uzraudzības kārtībā par Rīgas apgabaltiesas spriedumu atcelšanu viņas, Donskojs, prasībā pret Johanu Blūmu. (L. № 1233.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš.

Ņemot vērā: 1) ka prasītāja iesniegusi uzraudzības kārtībā sūdzību par Rīgas apgabaltiesas, viņas prasībā pret atbildētāju 1929. g. 13. novembri dotā sprieduma atcelšanu ar visām sekām aiz sūdzībā pievestiem, no tiesas pielaiestiem materiālo un proceslikumu pārkāpumiem, motivējot tādas sūdzības iesniegšanu ar to, ka minētais spriedums CL paredzētā kasācijas kārtībā nav pārsūdzjams prasības summas dēļ; 2) ka tādā kārtā iesniegta sūdzība pēc sava satura un lūguma punkta ir kasācijas sūdzība, kāda šinī gadījumā nebija pielaižama uz CPN 283. (186.) panta pamata; 3) ka ar sūdzību uzraudzības kārtībā, kura pēc būtības ir kasācijas sūdzība, nevar atvietot nepielaižamu pēc likuma kasācijas sūdzību un ka prasības lietās taisītie spriedumi vispār nav atceļami uzraudzības kārtībā (sk. CKD spriedums 1922. g. № 211., 239.; 1925. g. № 483. u. c.); līdzēja atsauk-

dētāju tikai par visu iztiesāšanas laiku pie miertiesneša, t. i. līdz sprieduma došanai pēc būtības un tādā kārtā nevar iestāties ar apelācijas iesniegšanu par miertiesneša spriedumu; 2) ka tādēļ apgabaltiesa nevarēja pieļaut kasācijas sūdzības iesniegšanu Fogelmani kā trešo personu prasītāju pusē, kādu lūgumu Fogelmans iesniedzis tikai otrā instancē un pat pēc otras instances sprieduma taisīšanas pēc būtības (šīnī pēdējā gadījumā trešā persona nebūtu pieļaujama pat arī vispārējās tiesu iestādēs (uz CPN 663. p. pamata), kā to jau paskaidrojis Kr. Sen. Civ. spried. 1876. g. № 264 u. c.); tādēļ no Fogelmaņa par Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 21./28. septembra lēmumu iesniegtā kasācijas sūdzība atstājama bez caurskatīšanas, Senāts n o l e m i j: trešās personas Hermaņa Fogelmaņa pilnvarnieka zv. adv. pal. Vilenčika kasācijas sūdzību atstāt bez caurskatīšanas.

121. 1930. g. 27. februārī. Zemkopības ministrijas pilnv. zv. adv. Fr. Gailiņa lūgums atcelt tiesu palātas lēmumu Eduarda Šredera prasībā pret Zemkopības ministriju un Eduarda Šredera pilnvarnieka zv. adv. V. Kārklīņa paskaidrojums. (L. № 1206.)

Sēdī vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz Rīgas apgabaltiesu piespriest viņam no atbildētājas Ls 8300.— uz tā pamata, ka: a) atbildētāja nepareiza ieskaitījusi Valsts zemes fondā Aizputes apriņķa Klosteres-Aizputes muižu, b) ka atbildētāja nodevusi prasītājam tikai 50 ha zemes, un pie tam tikai pagaidu lietošanā, paturot sev vēl prasības rakstā aprādītās ēkas, kā arī vēl kādus 50 ha zemes, c) ka atbildētāja ar to nodarījusi prasītājam zaudējumus par Ls 8300.— pēc prasības rakstā minētiem datiem; 2) ka atbildētāja, dibinoties uz CPL 1288. p., cēlusi noraidījumu pēc CPN 571. p. 1. pk., uz tā pamata, ka prasība esot bijusi jāceļ pēc minētās muižas atrašanās vietas, t. i. Liepājas apgabaltiesā; 3) ka apgabaltiesa un arī Tiesu palāta šo noraidījumu atstājušas bez ievēribas; 4) ka atbildētājas kasācijas sūdzība pelna ievēribu; 5) ka 1288. p. nemaz nepiešķir prasītājam alternatīvas izveles tiesības pēc tajā ap-

rādītiem piekritības veidiem; 1288. pantā šai ziņā trūkst taisni parastais aizrādījums uz prasītāja izvēles tiesībam, kā piem. sk. 210., 217., 218., 219. p. „pēc prasītāja ieskata“; 221. pantam, kuŗa terminoloģija ir līdzīga 1288. pantam, gan nav minēta aizrādījuma, bet šis pants tomēr acīmredzami domājis nodibināt privilēģiju prasītājam, kamēr 1288. p. paredz tādu valsts iestādēm); 6) ka 1288. p., pretēji tai pievestai frazei „на общем основании“, tomēr savos tālākos divos noteikumos nepieved nekādus no pamatnoteikumos par piekritību paredzētiem parastiem piekritības veidiem, bet — turpretim — tos zināmā mēra paplašina: tā, piem., pieļaujot kā izslēdzošo piekritības pamatu „место нахождения спорного имущества“ 1288. p. nedomā par 212. pantā lietiskām prasībām paredzēto „forum rei sitae“, jo 212. p. runā vienīgi par nekustamas mantas atrašanās vietu, kamēr 1288. p. paredz piekritību visār pēc „mantas“ („имущества“), tā tad arī pēc kustamas mantas atrašanās vietas; tas pats ir sakāms arī par 1288. pantā paredzēto piekritību „по месту, где нанесены частному лицу убытки“, jo šai ziņā 1288. p. nedomā par 213. p. minēto piekritību pēc nekustamas mantas atrašanās vietas; šis, 213. pantā prasībām par nekustamai mantai nodarītiem zaudējumiem paredzētās piekritības pamats nesedzas ar 1288. p. paredzēto piekritību prasībām par privātām personām nodarītiem zaudējumiem; 213. p. aizrāda uz zaudējumiem, kuŗi nodarīti taisni nekustamai mantai kā tādai, samazinot to vērtību etc. un tāpēc 213. p. tādām prasībām nodibina taisni „forum rei (proti nekustamas mantas) sitae“: turpretim 1288. p. nepiegrīez vērtību un izšķirošu nozīmi zaudējumu lietiskām raksturam, bet, taisni otrādi, uzsver zaudējumu tīri personālo raksturu, nepiegrīezot vērtību tam, vai cietušais cietis šādus zaudējumus savā veselībā, savās tiesībās, savā darbībā, savā kustamā vai savā nekustamā mantā etc.; 7) ka tāpēc, tagadējā prasība, kuŗu prasītājs pamato uz to, ka valsts iestāde esot nodarījusi viņam zaudējumus, nelikumīgi lietojot viņa zemi Aizputes apriņķī, bija jāceļ tiesā pēc zaudējumu nodarīšanas vietas, t. i. Liepājas apgabaltiesā.